

MĖNESIO EKSPONATAS

Kauno sunkiųjų darbų kalėjimo kamerų raktai

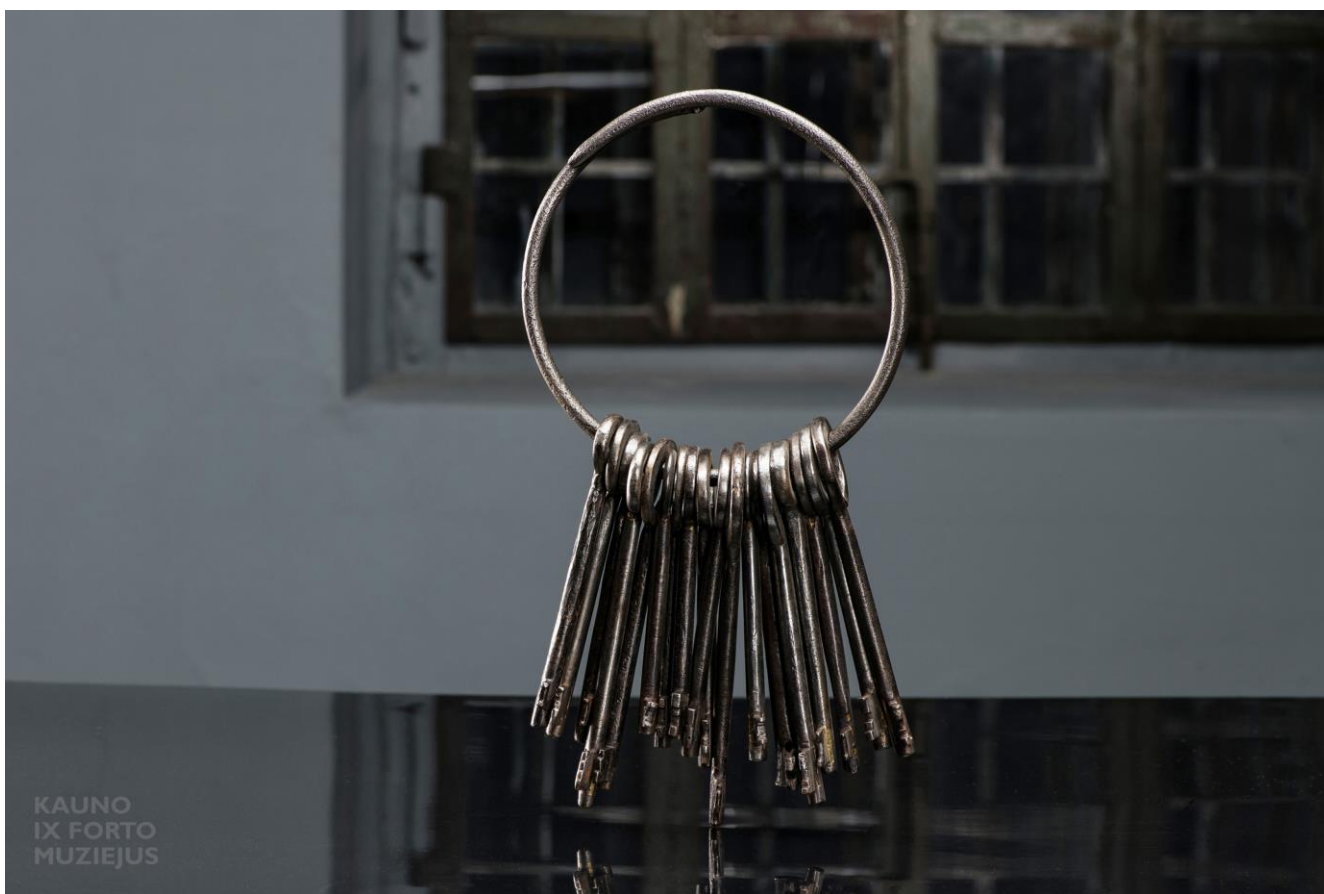
Muziejininkė Simona Gustaitytė

- 18 raktų ryšulys;
- geležies ir vario lydinys;
- pagaminimo technika – kaldinimas;
- raktų auselės – su apvaliomis kilpelėmis, liežuvėliai skirtingo dantytumo;
- XX a. I pusė.

Raktų istorijos pradžia Lietuvoje siekia XI a. – tai masyvių, geležinių raktų laikotarpis. Ilgainiui šių dirbinių dydis ir medžiagiškumas diferencijavosi – pradėtas naudoti vario lydinys, dar vėliau ir sidabras bei žalvaris. Tobulėjant spynų mechanizmams, mažėjo raktų dydis, ryškėjo auselių puošybos elementai. Rakavimo dalyse – liežuvėliuose, nuo XV a. plačiai naudoti dantukai. Raktų gamyba maždaug iki XX a. vid. išliko kalvių amatu, tačiau dar XIX a. pab. Kaune įsibėgėjo pramoninis jų gaminimas.

Nuotraukose – Kauno sunkiųjų darbų kalėjime (šiandien – A. Mickevičiaus g. 11) naudoti raktai mus nukelia į Pirmosios Lietuvos Respublikos (1918–1940 m.) laikotarpį. Čia rakintos kalėjimo kameros, kalinių darbo vietos – siuvykla, knygrišykla, kalvių, papuošalų, krepšių ir pintinių pynimo dirbtuvės. Atskiri namai paskirti staliams, moterims kalinėms ir jų darbo vietoms. Tuo metu Sunkiųjų darbų kalėjimo kompleksą sudarė 7 statiniai.

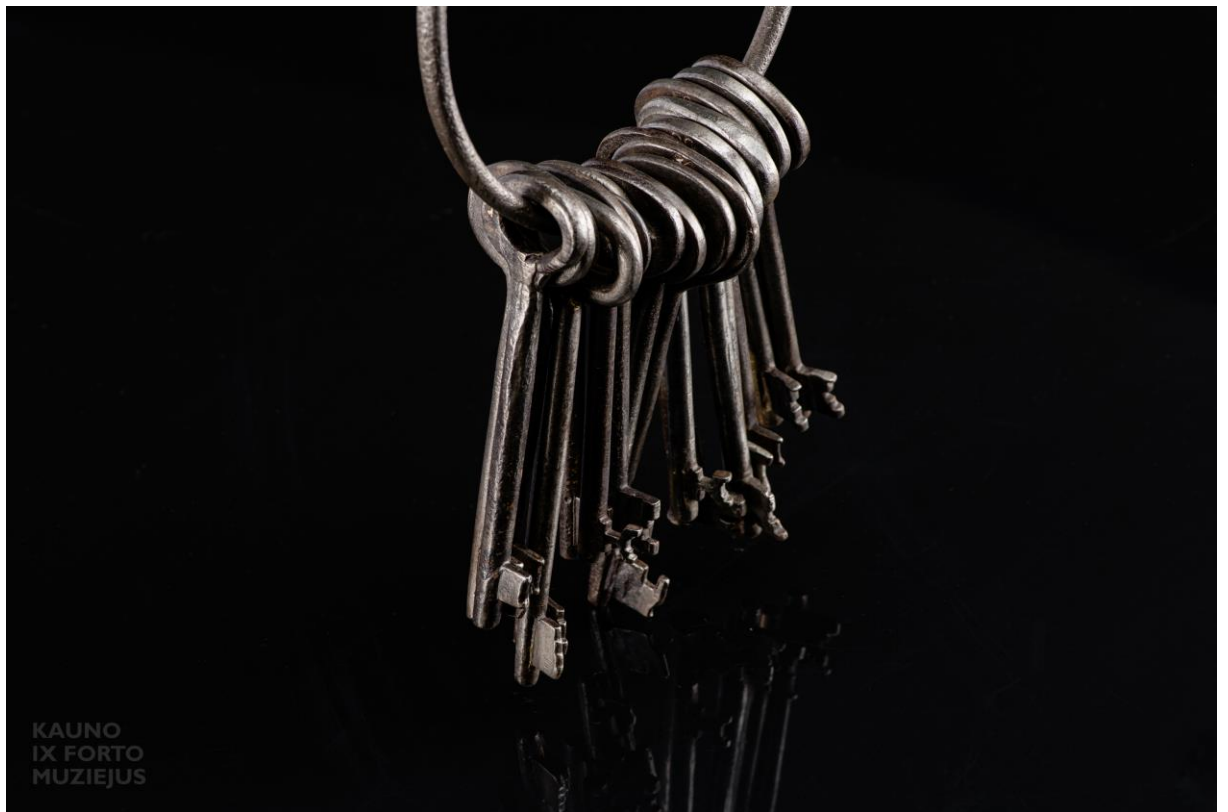
Kauno IX forto muziejuje eksponuojamas raktų ryšulys primena apie tai, kad IX forto istorija taip pat neatsiejama nuo įkalinimo įstaigos funkcijos. Tarpukariu kalinių skaičius centriniame Kauno Sunkiųjų darbų kalėjime sparčiai augo – lyginant 1921 m. ir 1937 m., bausmę atliekančiųjų padvigubėjo atitinkamai nuo 796 iki 1500 žmonių, atsirado poreikis naujoms įkalinimo vietoms. Dėl lėšų trūkumo Sunkiųjų darbų kalėjimo filialais, juos pritaikius kaliniams laikyti, tapo Dimitravo priverčiamojo darbo stovykla (nuo 1937 m.) ir Kauno IX fortas (nuo 1924 m.).

© KDFM / Sergej Orlov

© KDFM / Sergej Orlov

© KDFM / Sergej Orlov